

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СТИЛІСТИКА І КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)»

Спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність А4.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
української мови
протокол №1 від 26 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Стилістика і культура української мови
Викладач (-і)	Доцент Грешук Валентина Василівна
Контактний телефон викладача	0506879363
E-mail викладача	valentyna.greshchuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/c3561f11a1ac265662d0
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Стилістика і культура української мови</u> становить лінгвістичне вчення про найумотиваніше й найдодільніше послуговування мовою, її одиницями – фонемами (звуками), морфемами, словами, словосполученнями й сполученнями слів, членами речення, реченнями, еквівалентами (замінниками) речень і текстами. Ця галузь мовознавчої дисципліни кодифікує норми, стандарти репрезентації мовної системи, утворює і пропагує норми літературної мови, забезпечуючи стабільність і рівновагу мови. Кожна окрема мовна одиниця має своє нормативне або ж діалектне буття, стилістичні можливості. Стилістика – це також учення про стилі, жанри і форми мови, про таку систему комунікативних якостей мовлення, як логічність, точність, образність, багатство, доречність та ін.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою вивчення навчальної дисципліни</u> є: необхідність пізнання принципів організації мовного матеріалу щодо його комунікативних властивостей, важливість вироблення у філологів концептуального розуміння основних теоретичних засад стилістики, потреба формування на їх основі стійких практичних навичок стилістичного аналізу, вміння творчо поєднати теоретичні і практичні знання в різних життєвих ситуаціях. Мета курсу виявляється у володінні професійною мовою, у вмінні висловлюватися правильно, точно, логічно, майстерно послуговуватися комунікативно виправданими мовними засобами залежно від мети і ситуації спілкування. <u>Основними цілями вивчення навчальної дисципліни</u> є: 1. Володіти основними нормами літературної мови з огляду на їх стилістичне використання; 2. Виявляти типові порушення норм; 3. Простежувати стилістичні ресурси мови; 4. Виявляти основні поняття та категорії стилістики; 5. Встановлювати основні ознаки стилів сучасної української мови та принципи їх виділення; 6. Простежувати закономірності функціонування мовних засобів у різних сферах спілкування; 7. Встановлювати стилістичне використання мовних засобів і виділяти стилістичні фігури; 8. Простежувати особливості мовного етикету українців; 9. З'ясувати стислий історичний екскурс зі «Стилістики і культури української мови» та окреслити сучасні проблеми, що є предметом дискусій, досліджень; 10. Формувати творчі та дослідницькі уміння і навички (діагностичні, прогностичні, організаційні, комунікативні), мовленнєву компетентність.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<u>Інтегральна компетентність.</u> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів освітніх наук і характеризується	

комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області й професійної діяльності вчителя.

ЗК 5. Здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України.

ЗК 12. Здатність виконувати власне дослідження на належному рівні.

ЗК 14. Здатність використовувати мовно-літературні знання в освітній діяльності.

Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 1. Здатність активно застосовувати професійно-профільні знання, уміння й навички з мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін із використанням передових освітніх технологій у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

ФК 3. Здатність дотримуватися норм української мови, використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.

ФК 8. Здатність до володіння основними мовознавчими і літературознавчими поняттями, здатність застосовувати їх у процесі аналізу та інтерпретації текстів різних стилів.

ФК 11. Здатність здійснювати власне дослідження в освітній діяльності, узагальнювати й оприлюднювати результати розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо).

ФК 17. Здатність ефективно і компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в професійній сфері.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Знати мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті.

ПРН 6. Мати творчо-критичне мислення, творчо використовувати різні теорії й досвід (вітчизняний, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

ПРН 7. Уміти працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), віднаходити, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.

ПРН 8. Володіти комунікативною мовленнєвою компетентністю з української та іноземної мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), бути здатним удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контекстах.

ПРН 12. Володіти методами літературознавчих та мовознавчих досліджень, компаративного аналізу, інтерпретації художнього тексту.

ПРН 13. Володіти основами професійної культури, мати здатність створювати й редагувати тексти професійного змісту державною мовою.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	24
практичні заняття	36
самостійна робота	30

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна/ Вибіркова
7	A4 Середня освіта	4	Нормативна

	А4.01 Середня освіта (Українська мова і література)			
Тематика навчальної дисципліни				
Тема	кількість годин			
	лекції	практичні заняття	самостійна робота	
Тема 1. Стилїстика як лїнгвістичне вчення.	2	2	3	
Тема 2. Функціональні різновиди сучасної української літературної мови.	2	4	2	
Тема 3.Стилїстика експресивних різновидів мовлення.	2	2	3	
Тема 4. Стилїстичні особливості лексичних засобів української мови.	2	4	2	
Тема 5. Фразеологічна стилїстика та її одиниці.	2	2	3	
Тема 6. Стилїстичне використання словотвірних засобів української мови.	2	2	3	
Тема 7. Стилїстичне використання засобів морфології.	2	4	2	
Тема 8. Стилїстичний аспект службових частин мови.	2	2	3	
Тема 9. Стилїстичне використання синтаксичних засобів української мови.	2	4	2	
Тема 10. Стилїстичні аспекти складних синтаксичних конструкцій.	2	2	3	
Тема 11. Комунікативно-стилїстичні якості мовлення.	2	4	2	
Тема 12. Загальна характеристика стилїстичних фігур.	2	4	2	
ЗАГ.	24	36	30	
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Вид контролю – екзамен. Система оцінювання курсу відповідає критеріям оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. Допуск до іспиту становить максимум 50 балів і письмовий екзамен – максимум 50 балів. Робота на практичних заняттях упродовж семестру оцінюється за 100-бальною шкалою та максимальною кількістю 25 балів. Під час виставлення допуску до іспиту враховуються навчальні досягнення, отримані в процесі оцінювання на практичному занятті (максимум 25 балів), при виконанні контрольних робіт (КР-1 – максимум 10 балів; КР-2 – максимум 10 балів) та самостійної роботи (максимум 5 балів). Здобувач вищої освіти може отримати додаткові бали в межах неформальної освіти як результати навчання з навчальної дисципліни. Загальна максимальна кількість балів за навчальний курс становить 100 балів. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.			
Вимоги до письмової роботи	КР-1 полягає в описі будь-якого поняття у різних стилях (оцінюється максимально 10 балами); КР-2 полягає у відтворенні функціонального розмаїття слова у різних стилях (оцінюється максимально 10 балами). КСР передбачає виявлення порушень мовних норм у текстах різних стилів (оцінюється максимально 5 балами). Терміни виконання робіт – передостанні практичні заняття.			

Практичні заняття	На практичних заняттях здобувачі вищої освіти формують професійні мовно-комунікативні компетенції. Важливими аспектами лінгводидактичної моделі розвитку фахової майстерності майбутніх викладачів-словесників є обґрунтування принципів навчання, презентація ефективних форм, методів, засобів навчання у вищих навчальних закладах. Максимальна оцінка – 100 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Допуском до іспиту є отримання позитивної підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Для визначення рейтингового підсумкового контролю до уваги взято присутність здобувача на всіх заняттях, його активність та успішність під час виконання практичних завдань, підготовки самостійної роботи, написання контрольних робіт; відсутність пропусків і запізнь на заняття; дотримання етики й культури поведінки на заняттях.
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – екзамен. Форма здачі – письмові завдання.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>.

Форму письмового виконання роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання.

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно. <https://cutt.ly/2wJeFdvU>

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає «Комісія з питань етики та академічної доброчесності» при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. <https://cutt.ly/5wJeN6TU>

Відвідування занять. Урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf. У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та інші. Рекомендуємо такі: «Академічна доброчесність» (<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/5131>); «Години медіаграмотності» (<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/824>).

8. Рекомендована література

1. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови: навчальний посібник. Львів : Світ, 2003. 432 с.
2. Бабич Н.Д. та ін. Культура фахового мовлення: навч. посіб. / за ред. Н. Д. Бабич. Чернівці : Книги – XXI, 2006. 572 с.
3. Бабич Н. Д. Богословський стиль української мови у контексті стилістичної науки: Збірник науково-дидактичних праць. Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2009. 216 с.
4. Бабич Н.Д. Конфесійний чи богословський стиль? Науковий вісник Чернівецького університету. Вип. 475–477. Слов'янська філологія: зб. наукових праць. Чернівці, 2009. С. 482–488.
5. Бирик С.П. Усна літературна мова в українській культурі повсякдення : монографія. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2013, 589 с.
6. Білавич Г. Екологія українського наукового мовлення : монографія. 2-е вид., доп. Івано-Франківськ: В-ць Кушнір Г. М., 2021. 320 с.
7. Біліченко П. Офіційно-діловий стиль в освітньому менеджменті. *Менеджмент української освіти в контексті євроінтеграції*: моногр. / за заг. ред. Г. Луценка. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2017. 272 с.
8. Бойко Н. І. Українська експресивна лексика: семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти: монографія. Ніжин: Вид-во «АспектПоліграф», 2005. 552 с.
9. Бойко Н. Типи лексичної експресивності в українській літературній мові. Мовознавство. 2002. № 2–3. С. 10–22.
10. Волкова Н.П. Культура мови і культура мовлення вчителя. *Професійно-педагогічна комунікація* : навч. посібник. Київ, 2006. С. 126–148.
11. Волкотруб Г. Й. Стилiстика дiлової мови : навч. посiбник. Київ : МАУП, 2002. 208 с.
12. Галаєвська Л. Ситуативні завдання у формуванні культури спілкування на уроках української мови в старшій школі. *Українська мова і література в школі*. 2011. № 6. С. 22–27.
13. Голуб Н.Б. Навчання української мови в сучасній загальноосвітній школі: функційний аспект. *Український педагогічний журнал*, 2015. № 3. С. 88–101.
14. Гуйванюк Н. В. Експресивний синтаксис. Гуйванюк Н.В. Слово – Речення – Текст: Вибр. праці. Чернівці: Чернівецький університет, 2009. С. 409–478.
15. Грещук В. Ми зустрінемось там, де не буде війни... : збірка поезій. Івано-Франківськ: НАІР, 2022. 152 с.
16. Грещук В. Я тобою дихаю й живу: збірка поезій. Івано-Франківськ: НАІР, 2025. 272 с.
17. Грещук В.В. Патріотичне виховання молоді на поетичних текстах про війну. *Українознавство та етнопедагогіка: витоки, становлення та розвиток шкільництва на теренах Прикарпаття: матеріали обласної педагогічної науково-практичної конференції* / авторка ідеї та упорядниці Л. Максим'як. Івано-Франківськ: Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти; Навчально-науковий інститут українознавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Науково-дослідний інститут українознавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2024. С. 27–32. URL: https://www.ippo.if.ua/images/stories/Osvitjanske_slovo/zbirnyk_konf.docx.pdf
18. Грещук В.В. Формування етнокультурної компетентності здобувачів освіти засобами поетичного тексту. *Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки: зб. тез Міжнародної науково-практичної конференції*, 16 травня 2024 р. Київ: Грамота, 2024. С. 51–54. URL: https://drive.google.com/file/d/1cADf9RGKqxAUABynZNQfcruxV_b5ltd/view?usp=sharing
19. Дудик П.С. Стилiстика української мови: навч. посiбн. Київ : Академія, 2005. 368 с.
20. Зарицький М.С. Стилiстика сучасної української мови. Київ : Парламентське видавництво, 2001. 156 с.
21. Кузнецова Г. П. Фоностилiстика і фоностилiстичні засоби увиразнення тексту: від ретроспекції до сьогодення. *Development and modernization of Poland and prospects of Ukraine: Collective monograph*. Lublin: Izdevnieciba "Baltija Publshing", 2017.

436 р.

22. Лупашко Н. Ф. Культура спілкування й мовленнєвий етикет українського народу. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2012. № 4. С. 30–33.
23. Мацько Л. І. Культура української фахової мови: навч. посіб. Київ : ВЦ "Академія", 2007. 360 с.
24. Мацько Л. Лінгвокультурологічні чинники формування культури українського мовлення. *Мовознавство: матеріали 5-го конгресу Міжнародної асоціації україністів* : зб. наук. ст. Чернівці, 2008. С. 432–435.
25. Навальна М. І. Динаміка лексикону української періодики початку ХХІ ст.: монографія. К., 2011. 328 с.
26. Погиба Л. Г. Основи культури української мови. *Українська мова фахового спрямування* : підручник. Київ, 2011. С. 40–83.
27. Попович А. Методика навчання стилістики майбутніх учителів української мови і літератури в закладах вищої освіти : монографія. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я. І., 2018. 376 с.
28. Попович А.С., Марчук Л.М. Стилiстика української мови: навчально-методичний посiбник / за ред. А.С. Попович. Кам'янець-Подiльський: Кам'янець-Подiльський нацiональний унiверситет iменi Iвана Огiєнка, 2017. 172 с.
29. Професор Василь Грещук: у любові до слова. (Спогади, поезії, бібліографічний покажчик) / упоряд., вст. стаття, поезії Валентини Грещук. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2025. 231 с. : іл.
30. Ребезнюк І.Т. Українське наукове слововживання : навч. посібн. Львів: СПОЛОМ, 2022. 400 с.
31. Рижко О. М. Практична стилістика : навчальний посібник. Київ : НАУ, 2010. 320 с.
32. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
33. Словник-довідник з культури української мови / ред. Д. Гринчишина. Київ : Знання, 2004. 367 с.
34. Степаненко М. Динаміка українського політичного лексикону: 2018-2019: монографія. Полтава: Астроя, 2020. 408 с.
35. Стилiстика української мови. Короткий словник термiнiв / укладач Валентина Грещук. Івано- Франківськ : Мiсто НВ, 2012. 44 с.
36. Стилiстика української мови. Короткий словник термiнiв / укладач Валентина Грещук. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 82 с.
37. Стилiстика української мови: практикум: навч. посiб. / за ред. Л.І. Мацько. Київ : Вища школа, 2004. 199 с.
38. Струганець Л. Трактуювання поняття «формування мовної особистості» в курсі «Культура мови». *Мова. Культура. Взаєморозуміння* : [зб. наук. праць]. Дрогобич, 2012. Вип. II. С. 229–236.
39. Тищенко О. Стиль мови Інтернет-спілкування в національному корпусі української мови. *Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка* : зб. наук. праць. Київ, 2007. С. 362–372.
40. Цар І.М. Українське повсякденне мовлення в міському молодіжному середовищі. Київ: Наук.думка, 2021. 220 с.
41. Шабат-Савка С. Толерантність спілкування як спосіб вираження комунікативних інтенцій. Мандрівець. 2010. № 6. С. 59–63.
42. Шевченко Л. Стилiстика української лiтературної мови : функцiональна дiагностика тексту : навч. посiб. Київ : ВПЦ «Київський унiверситет», 2012. Кн. 2. 388 с.

Викладач
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови

Валентина ГРЕЩУК

